

SPREMNOST I MOBILIZACIJA ZAJEDNICE ZA PREVENCIJU

Sonja Grozić Živolić i Ines Puhar

ŠTO JE TO SPREMNOST ZAJEDNICE?

Stanje ili dinamičan pojam podložan promjenama?

Jednostavan ili multidimenzionalni konstrukt?

Kako ona utječe na učinkovitost prevencije?

Može li se procijeniti ili mjeriti?

- ✓ zajednice se nalaze na različitoj razini spremnosti u pogledu rješavanja specifičnih problema
- ✓ razina spremnosti može se precizno procijeniti
- ✓ uz odgovarajuće intervencije, zajednice mogu napredovati na više razine spremnosti
- ✓ procjena razine spremnosti od ključnog je značaja za izbor strategija djelovanja

O ČEMU SPREMNOST OVISI?

O interesu (pojedinaca/društva)?

O politici?

O ekonomskim uvjetima?

DIMENZIJE SPREMNOSTI *(Tri-Ethnic Center)*

- ✓ **Postojeće preventivne aktivnosti u zajednici**
- ✓ **Znanje o postojećim aktivnostima**
- ✓ **Znanje o problemu**
- ✓ **Vodstvo i uključenost**
- ✓ **Resursi za prevenciju**
- ✓ **Klima u zajednici**

RAZINE SPREMNOSTI ZAJEDNICE

- I. tolerancija – neosviještenost zajednice
- II. negiranje problema
- III. početno (nepotpuno) prepoznavanje problema
- IV. spremnost za (početak) planiranja
- V. priprema za djelovanje
- VI. početak djelovanja
- VII. institucionalizacija/stabilizacija
- VIII. potvrda pozitivnih rezultata, prihvaćanje i širenje programa
- IX. profesionalizacija/visoka razina prihvaćanja

ISKUSTVO ZAJEDNICA KOJE BRINU- SPREMNOST

PROCESI

- razvoj instrumenata za procjenu
- podizanje razine spremnosti (edukacije)
- preporuke lokalnim zajednicama

REZULTATI 2004.-2009.

osviještenost	trend rasta (žene)
zainteresiranost za aktivno uključivanje	slaba
znanje	značajno veće
uključenost organizacija	bez promjene
suradnja	slaba

2009. općenito: razina V-VI (pripremanje intervencije - početak provođenja)

rang:

1. financijska ulaganja u prevenciju
2. preventivno djelovanje u zajednici
3. znanje o preventivnim programima
4. vođenje te uključenost zajednice
5. znanje o problemu

MOBILIZACIJA ZAJEDNICE

Mobilizacija = proces izgradnje kapaciteta kroz koje pojedinci, skupine ili organizacije, suradnički planiraju, iznose i evaluiraju aktivnosti kako bi zadovoljili svoje potrebe

Poticaji za mobilizaciju?

- ✓ iznutra
- ✓ izvana

Koga mobilizirati?

- ✓ političare (donositelje odluka)
- ✓ stručnjake (provoditelje programa)
- ✓ članove zajednice (korisnike usluga)

ISKUSTVO ZAJEDNICA KOJE BRINU- MOBILIZACIJA

PROCESI

- prepoznavanje suradnika i formiranje timova
- koordinacija na razini županije i na razinama lokaliteta
- stjecanje legitimiteta

REZULTATI

- U rad su uključene 63 osobe iz 4 grada i 8 općina
- Provedena su istraživanja
- Formirani su timovi koordinatora, timovi za epidemiologiju, za programe, za evaluaciju, za savjetovališta, za norme u zajednici, za programe za roditelje, za suradnju, za PATHS (profiliranje)
- Koalicija za prevenciju?
- Centar za prevencijsku praksu?
- Lokalne strategije?

POREČKI ZDRAVI GRAD POSJETILI SVJETSKI STRUČNJACI

Korisni kontakti s Nizozemcima

POREČ - Porečki Zdravi grad ugostio je ovih dana ugledne nizozemske stručnjake za prevenciju mentalnih poremećaja, psihologe i sveučilišne profesore dr. sc. Clemensa Hosmana i dr. sc. Gerarda Molemana.

Psihologinja Marijana Rajčević predstavila im je razvoj preventivskih programa pri Zdravom gradu i njihove konkretne učinke na zdravlje građana.

Hosman i Moleman su se o programima i njihovom učinku pohvalno izrazili, tim više što ih provodi mali grad koji nije sveučilišni centar.

Susret je iznjedrilo nekoliko ideja za suradnju Poreča s europskim vencijske, daljnja s profesor ma veza nesmeta obitelji ti zvedenih Radnic stvovali prevenc

Dr. sc. Clemens Hosman i Poreč

NAUČENE LEKCIJE

- spremnost **nije samo formalni pristanak**, nego informirana odluka o potrebi preventivnih programa u zajednici, prihvaćanje vlasništva nad problemima i odgovornosti za njihovo rješavanje
- prevencija podrazumijeva dugotrajno i sveobuhvatno djelovanje za koje je **neophodna podrška, razumijevanje i ustrajnost** senzibiliziranih i informiranih ključnih ljudi
- motiviranim stručnjacima potrebno je **osigurati odgovarajuće uvjete za rad** (znanje, vrijeme ...)
- prevencija zahtjeva **timski rad** stručnjaka i **suradnju** različitih organizacija i sektora

OBITELJSKI CENTAR ISTARSKE ŽUPANIJE

Iskustva OČIŽ u suradnji
s lokalnom zajednicom
i u provedbi programa za roditelje

-

OSNIVANJE...

- 27. lipnja 2007. na inicijativu nadležnog ministarstva i uz izrazitu podršku Grada Pule i Istarske županije
- Dodijeljen prostor za rad (Grad)
- Osigurana sredstva za uređenje prostora (prema sporazumu Grada Pule i županije)
- Nabavljena sva oprema (sredstva ministarstva)

SVRHA, MISIJA, VIZIJA...

- organiziranje savjetovališnog rada i preventivnih aktivnosti usmjerenih obiteljima (iz Statuta)
- Stvaranje pozitivnog okruženja za obitelj u zajednici
 - zajednica s uspostavljenim sustavom obiteljske podrške koji odgovara potrebama suvremene obitelji, podržava pozitivan razvoj djece i mladih, doprinosi kvaliteti života u obitelji
 - Obiteljski centar djeluje u zajednici u kojoj je briga o obitelji sastavni dio i cilj njezine ukupne razvojne politike.

NAŠI PRVI IZAZOVI I SMJERNICE

- Kako odgovoriti na potrebe u zajednici?
- Prema kojim prioritetima usmjeriti djelovanje (obzirom na resurse)?
- Kako utvrditi što je najpotrebnije i komplementarno u odnosu na već postojeću ponudu programa i aktivnosti u nekim sredinama?

SMJERNICE:

- Razvoj savjetovališta
- Rana obiteljska podrška
- Obiteljska podrška u manjim zajednicama
- Djelovanje u zajednici i za zajednicu

ŽUPANIJSKI KONTEKST

-provođenje projekta ZKB

“ZAJEDNICE KOJE BRINU – kao model prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih”

-izlučena prioritetna područja preventivnog djelovanja na području IŽ:

- socijalno-emocionalno učenje djece
- vještine odgoja/komunikacije za roditelje
- partnerstvo vrtić/škola, obitelj, zajednica
- norme u zajednici – prevencija ranog pijenja mladih
- unaprjeđivanje i uspostavljanje standarda rada savjetovališta na području IŽ

ODABIR PRIORITETA/ PROGRAMA PREVENCIJE

Sonja Grozić Živolić i Tihana Mikulčić

ODABIR PRIORITETA

AKO → su potrebe brojne i velike, a resursi ograničeni

ONDA → je nužno odrediti prioritete

Tko?

Kako?

JEDAN OD NAČINA

OSRP (Osnovni sistem rangiranja prioriteta):

kriteriji:

- ✓ veličina problema (A)
- ✓ važnost problema (B)
- ✓ pretpostavljeni učinak intervencije (C)

odnos: **$(A+2B)XC$**

drugi mogući kriteriji

- » *nadležnost*
- » *povezanost sa drugim strategijama*
- » ...

PRIORITETI U ZAJEDNICAMA KOJE BRINU

- ✓ Socijalno-emocionalno učenje
- ✓ Vještine odgoja / komunikacija / roditeljstvo
- ✓ Partnerstvo i suradnja vrtića/škole i roditelja/zajednice
- ✓ Norme u zajednici

ODABIR PROGRAMA

Kriteriji za odabir programa:

- ✓ odgovor na (prioritetne) potrebe
- ✓ usuglašenost sa ciljevima i smjernicama iz naših strateških dokumenata
 - *prilagođenost razini spremnosti?*
 - *dokazi o učinkovitosti?*

Kako dolazimo do (odgovarajućih) programa?

- uključivanjem postojećih resursa (protokoli)
- unapređenjem pojedinačnih segmenata postojećih programa
- kreiranjem novih kapaciteta (javni poziv, „uvoz“)

NEKI OD IZAZOVA

KOD ODABIRA PRIORITETA

- nedostatak epidemioloških podataka i pokazatelja
- „velike” zajednice (različiti interesi)
- nedovoljna preciznost u definiranju prioriteta

KOD ODABIRA PROGRAMA

- „male zajednice” (resursi, dostupnost)
- nedostatak evaluacije
- relativno slab obuhvat (ukupan i specifičan)
- neizvjesna održivost
- bez partnerstva

LOKALITET POREČ

- 1993. osnovan Fond Zdravi grad Poreč
- 2003. Grad Poreč donosi odluku o pristupanu u ZKB
- Višestruka dobit (stručnjaci, zajednica)

Pitanja:

1. Koji su oblici PUP-a najizraženiji - na koje probleme i potrebe usmjeravaju?
2. Koje snage imamo i koje je potrebno razviti i uključiti
3. Što zajednica treba činiti i na koji način da prevencija djeluje?

LOKALITET POREČ - DOBIT zajednica

- Spremnost veća u odnosu na početke
- Unapređenje strateških promišljanja i djelovanja
- Grad Poreč unutar svojih strateških dokumenata značajnu ulogu dao prevenciji PUP-a djece i mladih kao važnog postignuća ZKB (Socijalna politika Grada Poreča, Slika zdravlja i Gradski plan za zdravlje-korišteni podaci prikupljeni i obrađeni u ZKB)
- Implementacija učinkovitog model programa (PATHS u OŠ Poreč)
- Znanstvena procjena postojećih preventivnih programa (2009.)
- Uvođenje novog načina procjene i financiranja programa i projekata koji se javljaju na natječaj za PJP – u dijelu djeca i mladi 4 prioriteta iz ZKB (suradnja o-v-š-z, podrška programima socijalno emocionalnog učenja, podrška radu savjetovališta, preventivni programi za roditelje)
- Dilema: Podrška većem broju programa koji imaju neke pozitivne učinke ili odabrati i ulagati u sam one koji imaju znanstveno utemeljene dokaze o učinkovitosti? Gubimo li na taj način (kratkoročno) postojeće resurse- autore programa koje smo ranije financijski podržavali? Kako ...

LOKALITET POREČ

DOBIT stručnjaci

- Senzibilizacija za još usmjerenije i javno zagovaranje važnosti preventivnog djelovanja u zajednici (prezentacija ključnim ljudima, stručni skup Aktiv stručnih suradnika IŽ, mladima – Centar za mlade i Savjet mladih)
- Jača povezanost lokalno i regionalno
- Senzibilizirano više ljudi
- Ulaganje u stručnjake koji ulažu u djecu mlade i obitelj
- Nova znanja iz evaluacije (potrebno ulagati)

LOKALITET POREČ

prednosti- nedostaci

- Prepoznata važnost povezivanja znanosti i prakse
- Podrška lokalnih vlasti (pročelnica uključena)
- Razvijenost resursa za uključenost u projekt (FZG, OŠ Poreč, SŠ, stručni timovi, NGO, institucije grada...)
- Komunikacija među lokalnim zajednicama i dijeljenje iskustava
- Početak stvaranja međusobne podrške i umreženosti (kontinuitet)
- Postojanje preventivnih programa (podaci o učinkovitosti, znanstveno utemeljeni?)

LOKALITET POREČ

prepreke-preporuke

- Ograničeno vrijeme suradnika-preporuka poslodavcu
- Nedovoljna promidžba ZKB-Plan promidžbe
- Nedostatak znanja-Plan edukacije
- Nedostatna financijska sredstva za rad radnih grupa-osigurati fin. Sredstva
- Koordinacijski tim ima savjetodavnu funkciju, ne donosi odluke-formalizirana partnerstva, uključiti ključne ljude
- Opterećenost radom stručnih djelatnika-prepoznati i odrediti vrijednosti i prioritete, osigurati ljudske resurse
- Preporuka – nastavak provedbe ZKB

PITANJA I DISKUSIJA

